

V. ULUSLARARASI TAŞ KONGRESİ

V. INTERNATIONAL
STONE CONGRESS

27-30
mart/march
2019

“Taş’ın Aklı”
“The Mind of Stone”

Uluslararası Taş Kongreleri (İzmir) Işığında **Farklı Sektörlerin ve Disiplinlerin Doğal Taşlara Bakışı**

Sacit ÖZER
6349 Sokak 9/7, 35540 Atakent-
Karşıyaka, İZMİR

sacit.ozer@deu.edu.tr

**“Son yıllarda
düzenlenen
uluslararası kongre,
sergi ve fuarların
katkısıyla doğal taş
ürünlerinin Maden
ihracatı içindeki payı
%50 lere ulaşmıştır...”**

Türkiye, tüm jeolojik zamanlara ait olan tortul, magmatik ve metamorfik kaya topluluklarını bir arada içeren ender ülkelerden biridir. Jeolojik yapısındaki bu özellik nedeniyle olağanüstü bir doğal taş zenginliğine sahiptir. Doğal taş sektörü bu zenginliği değerlendirmek için yıllar geçtikçe büyük bir çaba içine girmiş ve günümüz itibarıyla Türkiye maden ihracatının %50'si gibi büyük bir oranına sahip olmuştur. Kuşkusuz bu çabalar ülke ekonomisine önemli girdiler sağlamış ve Türkiye taşlarının ulusal ve özellikle uluslararası boyutta tanınmasına yol açmıştır.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şubesi doğal taşların bilimsel ve sektörel özelliklerinin bir arada incelenmesi amacıyla ilk kez 2008 yılında I. Ulusal Mermer ve Doğal Taşlar Kongresi'ni düzenlemiş ve ardından bu kongreyi uluslararası boyuta taşıyarak 2010 yılında II. ve 2013 yılında ise III. Uluslararası Mermer ve Doğal Taşlar Kongresi'ni gerçekleştirmiştir (Şekil 1, 2). Bu kongrelere İzmir Büyükşehir Belediyesi, İZFAŞ,

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü ve Ege Maden İhracatçıları Birliği destek vermişlerdir. 2017 yılında yapılan IV. kongrenin adı Uluslararası Taş Kongresi olarak değiştirilmiş ve disiplinlerarası ilişkinin güçlenmesi ve meslekler arası işbirliğinin artırılması amacıyla, düzenleme ekibine TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi de dahil olmuştur (Şekil 3). V. Uluslararası Taş Kongresi ise 27-30. Mart. 2019 tarihleri arasında İzmir Marble Fuarı ile eş zamanlı olarak Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şubesi, Mimarlar Odası İzmir Şubesi, İZFAŞ ve Ege Maden İhracatçıları Birliği'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir (Ayrıntılı bilgiler Kongre sayfasında: <http://www.uluslararasıtaskongresi.com/index.php/tr/>).

Bu yazı, İzmir'de düzenlenen Uluslararası Taş Kongrelerinde gözlemlenen verilere göre farklı sektörlerin, disiplinlerin ve kamuoyunun doğal taşlara bakışını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

**I. ULUSAL
MERMER ve DOĞAL TAŞLAR
KONGRESİ
TEBLİĞLER**

**1-2 ŞUBAT 2008
İZMİR**

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN KATKILARIYLA

**2.
ULUSLARARASI
MERMER ve DOĞAL TAŞLAR
KONGRESİ**

TMMOB
JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

**2-4 ŞUBAT 2010
İZMİR**

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN KATKILARIYLA

Şekil 1: I. ve II. Mermer ve Doğal taşlar kongrelerinin kapak sayfaları.

İzmir Taş Kongrelerinin içeriği ve gelişimi

Yazının amacını daha iyi değerlendirebilmek için yıllar içinde kongrelerin içeriğindeki değişimlerin ve gelişimlerin vurgulanması yararlı olacaktır. I. Ulusal Mermer ve Doğal Taşlar Kongresi'ndeki oturumlar doğal taşları doğrudan ilgilendiren konulara yönelik özenle oluşturulmuştur. Bu kongrede doğal taşlarla ilgili Mevzuat, Taş Ekonomisi/İhracat, Taş Jeolojisi, Taş İşlemeciliği, Ocak İşletmeciliği, Agregat, Finans Kaynakları Oturumları düzenlenmiş ve "Sektörde Yükselişin Sürdürülebilirliği" adı altında bir Panel düzenlenmiştir. II. Uluslararası Mermer ve Doğal Taşlar Kongresi'nde oturumların başlıkları bir önceki kongreye büyük ölçüde örtüşmesine karşın Taş Jeolojisi iki oturum şeklinde daha etkin olarak planlanmış, Mimari Projelerde Doğal Taş Kullanımı, Mermer ve Doğal taş Fuarcılığı, Antik Dönemde Doğal taş ve Doğal taş Dayanım, Bozunma, Bakım ve Onarım gibi yeni oturumlar oluşturulmuş ve "Sektör Nereden Nereye?" adlı bir panel yapılmıştır. III. Uluslararası Mermer ve Doğal Taşlar Kongresi'nde ilk kez kongreye "Anadolu Uygarlıkları ve Taşları" adı altında bir ana tema konulması uygun görülmüş ve mozaik çalışmalarının da yer aldığı Antik Dönemde Doğal taş Oturumu kapsamlı olarak yapılmıştır. Mimari Projelerde Doğal Taş Oturumuna ağırlık verilmiş ve bu çerçevede oturum Tematik Sunum'la açılmıştır. Ayrı-

Şekil 2: III. Mermer ve Doğal taşlar kongresinin kapak sayfası.

ca, sektördeki gelişimlerin bir göstergesi olarak Makine ve Ekipmanları, Bilgi-İşlem Uygulamaları, Restorasyon ve İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği

V. ULUSLARARASI TAŞ KONGRESİ

V. INTERNATIONAL STONE CONGRESS

27-30
mart/march
2019

IV. ULUSLARARASI TAŞ KONGRESİ

IV. INTERNATIONAL STONE CONGRESS

20-25
mart/march
2017

Şekil 3: IV. ve V. Taş Kongrelerinin kapak sayfaları.

ve Sektörel İnsan Kaynakları gibi yeni oturumlar oluşturulmuş ve mimarlarında katılımıyla “Doğal taş Üretiminde ve İhracatındaki Hedeflere Nasıl Ulaşırız?” adlı panel düzenlenmiştir.

IV. Kongrenin teması “Taş ve Tasarım” olarak belirlenmiş, Çağrılı Konuşmacılar için ayrı bir oturum düzenlenmiş, Taş ve Mimari Tasarım-Yerel Yorumlar, Kentsel Tasarım, Kentsel Alanda Taş, Taş ve İç Mekan Tasarımı, Taşın Sosyo-Kültürel Anlamı, Kültürel Miras Kapsamında Taş gibi yeni oturumlar oluşturulmuş ve “Taşın Kentsel ve Mimari Alanda Kullanımı: Güncel Dinamikler, Sorunlar ve Beklentiler” adlı bir panel yapılmıştır. Kongrenin belirli bir bölümü Marble Fuarı ile eş zamanlı düzenlenmiştir. V. Uluslararası Taş Kongresi’nin teması “Taş’ın Akli” olarak belirlenmiş, tüm sunumların konularında uzman farklı meslek alanlarından yerli ve yabancı davetli konuşmacılar tarafından verilmesi prensip olarak kabul edilmiş ve Dünyanın 2. en büyük doğal taş fuarı olan Marble Fuarı ile eş zamanlı olarak yapılmıştır. Uluslararası katılımcıların sayısında diğer kongrelere oranla artışın olduğu kongrede Taş ve Jeoloji oturumuna ağırlık verilmiş, Jeolojik Miras ve Taş, Çevre ve Artıklar, Taş Üretiminde Yenilikçi Sarf Malzemeleri, Ocak Üretiminde Yenilikçi Yöntemler, Makine Teknolojisi, Taş, Mozaik ve Müzecilik, Çağdaş Mimari Tasarımda Taşın Yeri, Kültürel Miras ve Yerel Bağlam gibi yeni oturumlar programa konmuştur. Kongrede “Mermer Sektörü Türkiye İhracat Hedeflerine Nasıl Ulaşmalı, 4m+i” adlı bir panel düzenlenmiştir. Ayrıca kongre boyunca geniş katılımlı bir “Mozaik Çalışması” yapılmış ve oluşturulan eser İZFAŞ’a hediye edilmiştir.

Sektörlerin, Disiplinlerin ve Kamu’nun doğal taşlara bakışı

Ana hatlarıyla yukarıda vurgulanan açıklamalar İzmir’de düzenlenen Uluslararası Taş Kongrelerinin sürekli aşama gösterdiğini, giderek farklı disiplinleri içine aldığını, uluslararası boyutunu geliştirdiği ve artık Türkiye’de ve Dünyada önemli bir yeri olan Marble Fuarı ile bütünleştiğini göstermektedir. Bu veriler, kongrenin isim hakkına sahip olan Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şu-

besi’nin ileriye dönük çok önemli ve yararlı bir atılım gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır.

Bu gelişmelere karşın, sektörlerin ve farklı disiplinlerin kongrelere gösterdiği ilginin, yaşanan olumlu ve olumsuz zorlukların, öneriler ve eleştirilerin irdelenmesinde yarar görülmektedir. Bu gözlemler aşağıda vurgulanmıştır:

Doğal taş Sektörü

Sektörün ilgili kuruluşları (Ege Maden İhracatçıları Birliği, TÜMMER v.d.) ve özel firmaların büyük bir kısmı tüm kongre ön hazırlıklarında yardımcı olmuşlardır. Sektör, yıllar geçtikçe bu kongrenin varlığından daha etkin bir şekilde haberdar olmakta ve sunumlarla katkı koymak için istekli davranmaktadır. Bu kongre adına çok olumlu bir gelişmedir. Zira, Taş Kongrelerinin sektörle bütünleşmesi en önemli aşamalar arasında yer almaktadır. Özellikle IV. ve V. Kongrelerin Marble Fuarı ile eş zamanlı düzenlenmesi önümüzdeki yıllarda yapılacak olan kongrelerin Doğal taş Sektörünün ilgisini ve dolayısıyla katılımını da arttıracaktır. Ancak, sektörün kongreleri izleme oranının yüksek olmadığı gözlenmektedir. Bu konuda, sektörün değişik görüşleri bulunmaktadır. Sektör yetkilileri, sunumların yoğun ve özel bilimsel içeriklerinin ekonomik ve işletme tekniği açısından yararlı olmadığını, özellikle ocak işletmelerinde ara eleman sıkıntısı çektiklerini ve yaptıkları işin ticari boyutu olduğundan kongreye zaman ayıramadıklarını vurgulamaktadırlar. Bu eleştiriler ve öneriler kongrelerin hazırlıkları sırasında dikkate alınmakta ve sektörün kongrelere giderek artan sunumlarla katkıda bulunulmasına gayret gösterilmektedir.

Üniversiteler

Kongrelerin tümünde Üniversitelerin Jeoloji, Maden, Mimarlık, İnşaat, Coğrafya, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümleri sunumlarla etkin bir katılım göstermektedir. Sunumlardaki bu etkinliğe karşın, Akademisyenlerin ve Öğrencilerin kongreyi beklenen şekilde izlemedikleri gözlenmektedir. Kuşkusuz Üniversitelerdeki ders programlarının ve idari görevlerin katılımı engellediği düşünülebilir, ancak birim yetkililerinin bu konuda daha etkin bir tutum içine girmeleri beklenmektedir.

Mimarlık Disiplini

Doğal taşların, Mimarlarla yakın bir ilişkisinin olduğu açıktır. Bu kapsamda, yukarıda da vurgulandığı gibi Taş Kongreleri'ne Mimarlarla ilgili oturumlar konulmuş ve özellikle IV. ve V. Kongreler Mimarlar Odası İzmir Şubesi ile ortak olarak yapılmaktadır. Bu ortak kongre anlayışının çok olumlu, ancak çarpıcı yansımaları da olmaktadır. Özellikle, Doğal taş Sektörü açısından blok üretimi yanında Tasarım ve Restorasyon konularının önemi ortaya çıkmaktadır. Ancak, Mimarların çoğunlukla işlenmiş taşı tercih ettikleri, buna karşın taş ocaklarıyla ilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Taşın estetik kaygılarının ve kimyasal özelliklerinin ötesinde, jeolojik özelliklerinin de mimarlar tarafından değerlendirilmesinin önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Arkeoloji ve Mozayik Disiplinleri

Kongrelere katılan arkeologların antik yapılardaki taşların kökenine ilişkin bilgilerinin kısıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Son yıllarda Ören yer-

lerindeki restorasyon çalışmalarında garip durumlarla karşılaşılması bunun en belirgin kanıtını oluşturmaktadır. Arkeometri Merkezlerinin bu konuda aktif çalışmalar yapması gerekmektedir. Arkeologların gerektiği durumlarda yalnızca taşın kimyasal analizlerine itibar etmelerinin yeterli olmadığı görülmektedir. Türkiye'deki ören yerlerinde mozayik buluntularının yoğun olarak bulunması nedeniyle III. Uluslararası Mermer ve Doğal Taşlar ve V. Uluslararası Taş Kongrelerinde mozayik konusuna çok önem verilmiştir. Ancak, mozayik sanatçılarının da taş konusunda çok kısıtlı bilgilere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Mozayik sunumlarına ve çalışmalarına katılan Doğal taş Sektörü yetkilileri özellikle artık malzemelerin değerlendirilmesi açısından mozayik çalışmalarına ilgi göstermişler ve taş konusunda her türlü desteği verebileceklerini belirtmişlerdir. Taşın jeolojik özelliklerinin ve Türkiye'deki dağılımlarının tanıtımı için arkeologlar ve mozayik sanatçılarına bilgi verilmesi konusunda girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

Marble Fuarı

İzmir’le özdeşlenen Marble Fuarı, 25 yıldır kapılarını dünyanın birçok ülkesine açan ve Türk Doğal taş Sektörünün ürünlerinin sergilendiği geniş kapsamlı bir fuar haline dönüşmüştür. Dünyadaki diğer Doğal taş Fuarlarında eş zamanlı olarak Doğal taş Kongreleri düzenlenmektedir. IV. ve V. Uluslararası Taş Kongreleri’nin Marble Fuarı ile eş zamanlı düzenlenmesinin Taş Kongreleri’nin tanıtımı açısından büyük bir yararı olacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, V. Uluslararası Taş Kongresi’ne konularında uzman ve sektörden katılımcılar sunum yapmak üzere davet edilmiş, sunum süreleri daha uzun tutulmaya gayret edilmiş ve tüm sunumların Doğal taş Sektörüne yönelik içerikler kapsamına özen gösterilmiştir. Böylece Doğal taş Sektörüyle bütünleşme açısından önemli bir yol katedilmiştir. Bu yöntemin mali açıdan bir yük getirdiği açıktır. Ancak, Dünya ölçeğinde rekabeti güçlendirmek açısından bu zorlukların aşılması gerekmektedir.

Kamusal tepkiler

Marble Fuarı İzmir’de kamu tarafından çok iyi bilinmektedir. Yazılı ve görsel basın Kongreleri izlemekte ve gerekli yayınları yapmaktadır. Ancak, Kongre Düzenleme ve Yürütme Kurullarını oluşturan birimlerin basın yoluyla etkin duyurular ve tanıtımlar yapmasına karşın Uluslararası Taş Kongrelerine vatandaşların ilgisi beklenilenin altındadır. Bu konuda önümüzdeki yıllarda daha etkin duyurular yapılması gerekmektedir.

Türkiye’de doğal taşları konu edinen kongreler kısıtlıdır. Afyon’da TMMOB Maden Mühendisleri Odası tarafından MERSEM adı altında dokuz kez gerçekleştirilen Uluslararası Mermer ve Doğal taş Kongresi ve Sergisi ile İzmir’de TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası İzmir Şubesi tarafından beş kez yapılan Uluslararası Taş Kongresi konuyla ilgili en kapsamlı kongrelerdir. Bu kongrelerin süreklilik göstermesi doğal taşlar için olumlu bir gelişmedir. 2014 yılında ise Antalya’da V. Global Stone Congress düzenlenmiştir. Bu kongre ise dört yılda bir değişik ülkelerde yapılmaktadır.

Kongrelerin, sempozyumların veya çalıştayların daha etkin yapılması, farklı sektörlerin, disiplinlerin ve kamunun doğal taşlara bakışının de-

ğerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Katkı belirtme

Kongrelerin tümünde değişik aşamalarda görev almama ve katkı koymama (Organizasyon, Düzenleme ve Yürütme Kurulları, Bilimsel Danışma Kurulları, III. Kongre Başkanlığı, V. Kongre Eş Başkanlığı, sunumlar vd.) olarak sağlayan JMO İzmir Şubesi Yönetim Kurullarına ve Organizasyon Komitelerine teşekkür ederim. Önerilerinden yararlandığım Prof. Dr. Nizamettin Kazancı’ya, Prof. Dr. Atiye Tuğrul’a, Doç. Dr. Deniz Ozkut’a ve Alim Murathan’a teşekkür ederim.